Pojęcia kluczowe: *zakaz tortur, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej, prawo do rzetelnego procesu sądowego, zakaz karania bez podstawy prawnej, prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wolność myśli, sumienia i wyznania, wolność wypowiedzi, wolność zgromadzania się i stowarzyszania się, zakaz dyskryminacji, skargi indywidualne, skreślenie skargi z listy*

Marek Antoni Nowicki

Europejski Trybunał Praw Człowieka – przegląd orzecznictwa (kwiecień–czerwiec 2026 r.)

Abstrakt

Prezentowany przegląd orzecznictwa stanowi omówienie najistotniejszych wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydanych w okresie od kwietnia do czerwca 2026 r. Obejmuje on zagadnienia dotyczące:
zakazu tortur, zakazu niewolnictwa i pracy przymusowej, prawa do rzetelnego procesu sądowego, zakazu karania bez podstawy prawnej, prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wolności myśli, sumienia i wyznania, wolności wypowiedzi, wolności zgromadzania się i stowarzyszania się, zakazu dyskryminacji, skarg indywidualnych, skreślenia skargi z listy.

I. Zakaz tortur (art. 3)

Rozprzestrzenianie się chorób zakaźnych, a w szczególności gruźlicy, zapalenia wątroby i HIV/AIDS, zwłaszcza w środowisku więziennym, powinno stanowić dla władz przedmiot troski, są one bowiem odpowiedzialne za zdrowie publiczne. W związku z tym, oprócz obowiązku ochrony zdrowia i dobrostanu więźnia przez zapewnienie mu wszelkiej niezbędnej opieki medycznej, art. 3 zobowiązuje państwo do wprowadzenia w zakładach karnych skutecznych metod zapobiegania i wykrywania chorób zakaźnych. Państwo musi przeprowadzać badania przesiewowe więźniów zaraz po osadzeniu ich w więzieniu, aby móc zidentyfikować nosicieli zarazków lub chorób zakaźnych, w celu izolowania ich i skutecznego leczenia. Władze więzienne

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

nie mogą ignorować żadnych infekcji wśród osadzonych, narażałyby bowiem innych więźniów na realne ryzyko zakażenia poważnymi chorobami.

Wyrok Cekić v. Serbia, 7.04.2026 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 19083/20, par. 108 – dot. warunków przetrzymywania skarżącego w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w zakładzie karnym w Sremskiej Mitrowicy oraz braku właściwej opieki medycznej.

Nie można narażać skazanego na karę dożywotniego więzienia na sytuację, w której będzie zmuszony odbywać karę przez nieokreśloną liczbę lat, nie wiedząc, po jakim czasie pojawi się możliwość wystąpienia przez niego z zarzutem, iż sposób wykonywania wyroku stał się niezgodny z art. 3 Konwencji. Skazany na taką karę jest uprawniony do uzyskania już na początku okresu odbywania kary informacji o podstawowych warunkach możliwego wcześniejszego zwolnienia.

Wyrok Antonov v. Estonia, 28.04.2026 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 48721/22, par. 59 – dot. zmiany daty rozpoczęcia biegu 25-letniego minimalnego okresu kary dożywotniego pozbawienia wolności na datę nowego wyroku skazującego za inne przestępstwo.

II. Prawo do rzetelnego procesu sądowego (art. 6)

Przepisy regulujące wymagania formalne apelacji lub kasacji mają zapewnić prawidłowy wymiar sprawiedliwości. Strony postępowania powinny liczyć się z tym, że będą one stosowane. Nie mogą one jednak uniemożliwiać skorzystania przez stronę z dostępnego środka odwoławczego. Trybunał podkreśla zagrożenia wiążące się z „nadmiernym formalizmem", który może być sprzeczny z wymogiem zapewnienia praktycznego i skutecznego dostępu do sądu zgodnie z art. 6 ust. 1 Konwencji. Zwykle ma to miejsce w razie szczególnie rygorystycznej interpretacji przepisu proceduralnego uniemożliwiającej merytoryczne rozpatrzenie sprawy, co rodzi ryzyko naruszenia prawa do skutecznej ochrony sądowej.

Wyrok Word of Life Church of Christians of Evangelical Faith in Armenia (Chrześcijański Kościół Ewangelicki Słowo Życia w Armenii) i Simonyan v. Armenia, 2.04.2026 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 30817/13, par. 36 – dot. braku właściwej ochrony sądowej w związku z opublikowaniem zniesławiającego artykułu na temat organizacji skarżącej i jej członków.

Postępowanie karne przeciwko nieletnim oskarżonym musi być zorganizowane w sposób zapewniający poszanowanie najlepszego interesu dziecka. Dziecko oskarżone o popełnienie przestępstwa musi być traktowane w sposób w pełni uwzględniający jego wiek, stopień dojrzałości oraz zdolności intelektualne i emocjonalne, a także muszą

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

być podejmowane działania ułatwiające jego zdolność do zrozumienia przebiegu postępowania i udziału w nim. Prawo nieletniego oskarżonego do skutecznego udziału w procesie karnym wymaga, aby władze traktowały go z należytym uwzględnieniem jego wrażliwości i możliwości od pierwszych etapów śledztwa karnego, w szczególności podczas wszelkich przesłuchań prowadzonych przez policję. Władze muszą podjąć kroki mające maksymalnie ograniczyć u dziecka poczucie zastraszenia i skrępowania oraz zapewnić, by mogło ono w jak najszerszym zakresie zrozumieć charakter postępowania, jego stawkę, w tym znaczenie grożącej kary, a także jego prawo do obrony, a w szczególności prawo do milczenia. Zrzeczenie się przez nieletniego oskarżonego ważnego prawa wynikającego z art. 6 Konwencji można zaakceptować wyłącznie, gdy zostało jednoznacznie wyrażone po podjęciu przez władze wszelkich racjonalnych działań mających zapewnić, aby był on w pełni świadomy swojego prawa do obrony i mógł w miarę możliwości ocenić konsekwencje swojego postępowania.

Wyrok E.H. v. Niemcy, 21.04.2026 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 25914/21, par. 50 – dot. skazania nieletniego skarżącego przez Sąd Okręgowy na podstawie wyjaśnień złożonych przez niego podczas policyjnego przesłuchania, mimo że nie został poinformowany o prawie do skonsultowania się z rodzicami ani nie umożliwiono mu przed tym przesłuchaniem rozmowy z matką.

W sprawach, w których stawką jest kariera zawodowa – a konkretnie powołanie na urząd sędziowski – powinny istnieć istotne powody, które wyjątkowo uzasadniałyby całkowity brak kontroli sądowej. Kontrola przez sąd decyzji Prezydenta musi być całkowicie niezależna, chociaż jej zakres może być w sposób uprawniony ograniczony z uwzględnieniem faktu, że przedmiotem sporu jest prawo do rzetelnego postępowania uniemożliwiającego arbitralne odmowy powołań sędziowskich.

Wyrok Sobczyńska i inni v. Polska, 21.05.2026 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 62765/14 i inne, par. 185 – dot. odmowy Prezydenta RP powołania asesorów wnioskowanych przez KRS oraz braku kontroli sądowej tych decyzji.

Ustawy wymierzone w konkretne osoby są sprzeczne z zasadą rządów prawa. W pewnych wyjątkowych sytuacjach Trybunał jest jednak gotów zgodzić się – chociaż w sposób dorozumiany – na ustawy szczególne określające specyficzne warunki mające zastosowanie do jednej lub więcej konkretnych osób.

Wyrok Taleski i inni v. Macedonia Północna, 23.06.2026 r., Izba (Sekcja II), skargi nr 34261/23 i 7877/24, par. 120 – dot. ustawy umożliwiającej unieważnienie aktów ułaskawienia przez prezydenta, a następnie kontynuację postępowań karnych i skazanie.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

III. Zakaz karania bez podstawy prawnej (art. 7)

Uprawnienia kontrolne Trybunału muszą być szersze, gdy samo prawo wynikające z Konwencji, np. zawarte w art. 7, wymaga istnienia podstawy prawnej dla skazania i wymierzenia kary. Trybunał musi więc ustalić, czy istniała podstawa prawna skazania skarżącego oraz czy orzeczenie sądu krajowego było zgodne z przedmiotem i celem art. 7. W razie przyjęcia, że zakres kompetencji kontrolnych Trybunału jest bardziej ograniczony, przepis ten zostałby pozbawiony swojej racji bytu.

Wyrok Yasak v. Turcja, 5.05.2026 r., Wielka Izba, skarga nr 17389/20, par. 195 – dot. skazania za członkostwo w zbrojnej organizacji terrorystycznej bez wymaganego ustalenia zamiaru popełnienia przestępstwa w drodze zindywidualizowanego i uwarunkowanego okolicznościami ustalenia odpowiedzialności karnej. y

Z punktu widzenia art. 7 ust. 1 zadanie Trybunału polega na zbadaniu, czy czyny, za których popełnienie skarżący został ukarany, mieściły się w definicji przestępstwa, które było w wystarczającym stopniu przewidywalne. Rozpatrując zarzut na tle tego artykułu, Trybunał opiera się na założeniu, że skarżący dopuścił się wszystkich czynów uznanych za udowodnione przez sądy krajowe.

Wyrok Yasak v. Turcja, 5.05.2026 r., Wielka Izba, skarga nr 17389/20, par. 196.

Przepisy o charakterze proceduralnym zasadniczo nie są objęte art. 7 Konwencji. Przepis ten nie określa żadnych wymogów odnoszących się do procedury, zgodnie z którą sprawy o przestępstwa muszą być badane i kierowane do rozpatrzenia przez sąd. Nie obejmuje również przepisów postępowania karnego regulujących na przykład przesłuchiwanie świadków lub kryteria dopuszczalności dowodów, o ile przepisy te nie mają wpływu na definicję przestępstwa czy określenie rodzaju lub wysokości grożącej kary.

Wyrok Yasak v. Turcja, 5.05.2026 r., Wielka Izba, skarga nr 17389/20, par. 197.

Konwencja stanowi niepodzielną całość, w której chronione prawa są wzajemnie zależne i powiązane. W związku z walką z terroryzmem Konwencja nakłada na państwa obowiązek nie tylko podejmowania działań prewencyjnych w celu ochrony życia ludności w przypadku realnego i bezpośredniego zagrożenia atakiem, ale także zapewnienia skutecznej gwarancji praw podlegających ochronie na podstawie Konwencji. Trybunał sprawuje w tym zakresie kontrolę jej skutecznej implementacji z uwzględnieniem wzajemnego oddziaływania różnych jej wymogów. Nie oznacza to jednak, że w przypadku ścigania i karania przestępstw terrorystycznych podstawowe gwarancje zapisane w art. 7 Konwencji – stanowiącym prawo niepodlegające derogacji i leżące u podstaw zasady rządów prawa – mogą być stosowane w sposób mniej

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

rygorystyczny, nawet w okolicznościach zagrażających istnieniu narodu. Konwencja wymaga bowiem przestrzegania gwarancji wynikających z art. 7, nawet w najtrudniejszych okolicznościach.

Wyrok Yasak v. Turcja, 5.05.2026 r., Wielka Izba, skarga nr 17389/20, par. 199.

Żadna osoba oskarżona o tak poważne przestępstwo, jakim jest przynależność do organizacji terrorystycznej, za które grozi surowa kara, nie może być ukarana za nie bez należytego ustalenia jej osobistej indywidualnej odpowiedzialności, a więc umyślnego charakteru popełnionego przestępstwa.

Wyrok Yasak v. Turcja, 5.05.2026 r., Wielka Izba, skarga nr 17389/20, par. 202.

Obowiązek władz podejmowania działań mających ułatwić kontakty między dzieckiem a rodzicem, któremu nie powierzono opieki po rozwodzie, nie ma charakteru bezwzględnego. W każdym przypadku istotna jest współpraca i wzajemne zrozumienie między wszystkimi zainteresowanymi osobami. Organy krajowe powinny dokładać wszelkich starań, aby ułatwić taką współpracę, jednak ich obowiązek stosowania przymusu w takich sprawach musi być ograniczony: uwzględniać interesy oraz prawa i wolności zainteresowanych osób, w szczególności nadrzędny interes dziecka oraz prawa gwarantowane w art. 8 Konwencji. W każdym przypadku należy ocenić, czy dla ułatwienia wykonania decyzji ustalającej prawo do odwiedzin organy krajowe podjęły wszelkie niezbędne kroki, których można było od nich racjonalnie oczekiwać w danych okolicznościach.

Decyzja Munster v. Czechy, 18.03.2026 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 17290/23, par. 56 – dot. niemożności wykonywania przez skarżącego uznanego przez sąd prawa do spotykania się z synem.

Wykonanie przez organy krajowe orzeczeń dotyczących sposobu kontaktów rodziców z dziećmi nie jest zadaniem łatwym, gdy zachowanie jednego lub obojga rodziców jest dalekie od konstruktywnego podejścia. W tej sferze od państwa nie wymaga się osiągnięcia określonego rezultatu, ale podjęcia odpowiednich działań; sądy nie dysponują bowiem nieograniczonymi uprawnieniami, zwłaszcza gdy mają do czynienia z rodzicami niezdolnymi do przezwyciężenia wzajemnej niechęci i zaniedbującymi dobro dziecka.

Decyzja Munster v. Czechy, 18.03.2026 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 17290/23, par. 66.

Zapobieganie terroryzmowi stanowi odpowiedź na „pilną potrzebę społeczną" w społeczeństwie demokratycznym. Przyjęcie proporcjonalnych środków mających zapobiegać takiemu zagrożeniu jest zatem co do zasady nie tylko zgodne z Konwencją,

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

ale przyczynia się do wypełnienia przez państwo jego obowiązków w sferze ochrony życia i bezpieczeństwa osób podlegających jego jurysdykcji. Jeśli ingerencja w życie prywatne i rodzinne wynika z wiarygodnego przekonania o zagrożeniu dla bezpieczeństwa narodowego wynikającym z udziału danej osoby w działalności terrorystycznej, a więc zagrożeniu najwyższego stopnia, margines swobody państwa jest szeroki. W takich okolicznościach Trybunał co do zasady nie kwestionuje oceny dokonanej przez władze krajowe, jeśli zastosowały kryteria wynikające z Konwencji i poddały swoje ustalenia kontradyktoryjnej kontroli sądowej, chyba że istniały poważne powody do zajęcia przezeń odmiennego stanowiska.

Wyrok Fal v. Hiszpania, 12.05.2026 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 25828/23, par. 47 – dot. wydalenia i zakazu ponownego wjazdu jako kary administracyjnej.

W przypadku, gdy w odpowiedzi na wniosek skarżących o informację, czy były gromadzone o nich dane wywiadowcze, właściwy organ udziela wymijającej lub niejednoznacznej odpowiedzi albo odmawia jej, niezgodne z przedmiotem i celem art. 8 Konwencji byłoby twierdzenie, że ma on zastosowanie wyłącznie w przypadkach, w których dałoby się jednoznacznie ustalić, że dane te były rzeczywiście gromadzone i przetwarzane. Takie podejście pozwalałoby bowiem organom państwa unikać kontroli w tej dziedzinie przez zwykłą odmowę potwierdzenia lub zaprzeczenia, czy były stosowane środki inwigilacji ingerujące w prawa chronione w art. 8.

Wyrok Kanev i Bulgarian Helsinki Committee (Bułgarski Komitet Helsiński), 28.04.2026 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 45864/22, par. 218 – dot. przetwarzania danych przez bułgarskie służby specjalne.

IV. Wolność myśli, sumienia i wyznania (art. 9)

W demokratycznym społeczeństwie, charakteryzującym się pluralizmem i tolerancją, sam fakt narażenia na idee lub przekonania religijne, których się nie podziela, nie może jako taki uzasadniać ogólnego zakazu działalności misyjnej o charakterze pokojowym. Traktowanie przez władze głoszenia religii „od drzwi do drzwi" jako zamachu na prawo do poszanowania miru domowego oznacza niezachowanie przez nie wymaganej od państwa neutralności i bezstronności w wykonywaniu jego uprawnień władczych w sprawach religijnych.

Wyrok Velev i inni v. Bułgaria, 9.06.2026 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 56007/21, par. 70–71 – dot. ogólnego zakazu działalności kaznodziejskiej „od drzwi do drzwi" wprowadzonego przez władze miejskie.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

V. Wolność wypowiedzi (art. 10)

W sytuacji, gdy na podstawie art. 10 Konwencji organy krajowe mają obowiązek oceny proporcjonalności odmowy dostępu do informacji, wnioskodawca ma obowiązek uzasadnienia celu takiego wniosku, zarówno przed sądami krajowymi, jak i przed Trybunałem. Nie wystarczy, aby skarżący przedstawił abstrakcyjny argument, że pewne informacje powinny być udostępnione, i powołał się na ogólną zasadę jawności.

Wyrok Nederlandse Omroep Stichting i inni v. Holandia, 21.04.2026 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 20066/18, par. 107 – dot. wniosków złożonych przez dwie stacje telewizyjne i jedną gazetę o ujawnienie informacji dotyczących postępowania rządu holenderskiego w sprawie zestrzelenia samolotu Malaysia Airlines lot MH17 w lipcu 2014 r.

Z powodu ich bezpośredniego i ciągłego kontaktu z „żywotnymi siłami" swojego kraju oraz ich ocenami zmieniających się standardów moralnych, a także wiedzy o cechach ekspresywnych swojego języka sądy krajowe są z oczywistych względów lepiej przygotowane niż sąd międzynarodowy do oceny znaczenia i tonu spornej wypowiedzi.

Wyrok Miladze v. Gruzja, 19.05.2026 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 41585/23, par. 73 – dot. ukarania za wykroczenie polegające na umieszczeniu w serwisie TikTok wideo z krytyką polityki transportowej w mieście i z zarzutami nadużyć wobec urzędników.

VI. Wolność zgromadzania się i stowarzyszania się (art. 11)

Nawet gdyby istniało rzeczywiste ryzyko gwałtownych starć między protestującymi a kontrmanifestantami, nie może ono prowadzić do zakazu planowanych zgromadzeń publicznych, bez uprzedniego wypełnienia przez władze starań o zapewnienie pokojowego przebiegu planowanych wydarzeń oraz bezpieczeństwa wszystkich zainteresowanych osób. Może to obejmować m.in. podjęcie odpowiednich środków organizacyjnych lub właściwą ocenę wymaganych sił i zasobów. Obowiązek państwa może również oznaczać wymaganie od władz, aby przed wydaniem całkowitego zakazu zaproponowały alternatywną lokalizację planowanych protestów. Nawet gdy zgromadzenie publiczne zaplanowane przez stowarzyszenie może zostać uznane przez grupę kontrmanifestantów za uciążliwe lub obraźliwe, okoliczność ta nie może zwolnić władz ze wspomnianego obowiązku, ponieważ również takie protesty lub wiece podlegają ochronie na podstawie art. 11 Konwencji. Gdyby każde prawdopodobieństwo napięć i ostrej wymiany zdań między przeciwnymi grupami podczas demonstracji uzasadniało jej zakaz, społeczeństwo mogłoby zostać pozbawione możliwości wysłuchania wszelkich poglądów godzących w czyjąś wrażliwość. Pewne ograniczenia planowanych

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

zgromadzeń publicznych mogą być uzasadnione, powinny one jednak w miarę możliwości nadal umożliwiać uczestnikom zgromadzenie się w miejscu, które jest ważne dla realizacji celu zgromadzenia.

Wyrok Serbian – Chinese Friendship Society FDH v. Serbia, 2.06.2026 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 54936/20, par. 73–74 – dot. prób zorganizowania w Belgradzie protestów publicznych przeciwko rzekomemu prześladowaniu w Chinach wyznawców ruchu Falun Gong.

VII. Zakaz dyskryminacji (art. 14)

VII.I. W związku z art. 4 (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej)

Wśród państw Konwencji istnieje nadal wspólny standard, zgodnie z którym kobiety nie podlegają obowiązkowej służbie wojskowej. Standard ten uwzględnia utrzymujące się tradycje w dziedzinie obrony narodowej, opinie ludności oraz interes publiczny w państwach Konwencji opierających swoje systemy obrony narodowej na obowiązkowej służbie wojskowej. W sferze obowiązku służby wojskowej ochrona bezpieczeństwa państwa oraz sposób organizacji sił zbrojnych stanowią szczególnie ważny powód mogący uzasadniać różnicę wynikającą z płci. Tym bardziej, że w kwestiach odnoszących się do organizacji obrony narodowej państwa korzystają z szerokiej swobody.

Wyrok Brun v. Szwajcaria z dnia 4.06.2026 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 50885/16, § 59–60 – dot. obciążenia podatkiem osób zwolnionych z obowiązku służby wojskowej i zarzutu różnicy traktowania pod tym względem obywateli Szwajcarii i cudzoziemców tam mieszkających oraz mężczyzn i kobiet – obywateli Szwajcarii.

VII.II. W związku z art. 8

Negatywne stereotypy dotyczące danej grupy etnicznej lub społecznej, które można uznać za wpływające na jej tożsamość, poczucie własnej wartości oraz pewność siebie jej członków w stopniu dotykającym ich „życia prywatnego", muszą osiągnąć określony poziom dolegliwości, aby wchodził w grę art. 8. O tym, czy został on osiągnięty, można rozstrzygnąć wyłącznie w rezultacie oceny konkretnych okoliczności. Istotne czynniki to m.in.:

a) cechy grupy (np. jej wielkość, stopień jednorodności, szczególna bezbronność lub historia jej stygmatyzacji oraz miejsce w społeczeństwie);

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

b) szczegółowa treść negatywnych wypowiedzi o niej (np. stopień, w jakim mogą być nośnikiem negatywnego stereotypu grupy oraz obraz tego stereotypu);

a także

c) forma i kontekst zarzuconych wypowiedzi, ich zasięg (który może zależeć od miejsca i sposobu jej wygłoszenia), pozycja i status ich autora oraz stopień, w jakim można uznać, że miały one wpływ na istotny aspekt tożsamości i godności grupy.

Żaden z tych czynników nie ma pierwszorzędnego znaczenia. Dopiero ich wzajemne oddziaływanie umożliwia ocenę, czy art. 8 miał zastosowanie. Istotny może być również kontekst ogólny danej sprawy – zwłaszcza klimat społeczny i polityczny panujący w momencie zarzuconej wypowiedzi. Nie ma natomiast znaczenia subiektywne postrzeganie jej przez skarżącego.

Wyrok Asen Asenov v. Bułgaria, 12.05.2026 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 38741/19, par. 79–82 – dot. odmowy właściwej ochrony sądowej działaczowi romskiemu w związku z antyromskimi wypowiedziami prominentnego polityka.

Prawo do wolności wypowiedzi posłów zazwyczaj podlega wzmocnionej ochronie – ponieważ wolność debaty parlamentarnej ma fundamentalne znaczenie w społeczeństwie demokratycznym – prawo to nie jest jednak absolutne, a korzystanie z niego wiąże się z „obowiązkami i odpowiedzialnością". W szczególności wypowiedzi posłów sprzeczne z wartościami demokratycznymi systemu Konwencji zasługują w niewielkim stopniu na ochronę, o ile w ogóle. Oczywiście „obowiązki i odpowiedzialność" nie wykluczają dyskusji na tematy wrażliwe. Niezwykle ważne jest jednak, aby politycy, wypowiadając się publicznie, unikali komentarzy mogących podsycać nienawiść lub nietolerancję. Ze względu na swoją pozycję w społeczeństwie politycy – zwłaszcza działający na szczeblu krajowym – mają większą możliwość wywierania wpływu na wyborców, a nawet nakłaniania ich, bezpośrednio lub pośrednio, do postaw i działań mogących okazać się bezprawne.

Wyrok Asen Asenov v. Bułgaria, 12.05.2026 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 38741/19, par. 103.

VIII. Skargi indywidualne (art. 34)

Złożenie skargi na podstawie art. 34 Konwencji nie wyklucza możliwości podjęcia przez władze odpowiednich działań służących zebraniu informacji na temat sytuacji skarżącego, wysiłków na rzecz jej poprawy, a nawet prowadzących do rozwiązania problemu stanowiącego istotę zarzutów przed Trybunałem.

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

Wyrok Ukrayinskyy i inni v. Ukraina, 2.04.2026 r., Izba (Sekcja V), skargi nr 48751/19 i inne, par. 50 – dot. nieodpowiednich warunków w więzieniu i przesłuchań skarżących więźniów w związku z ich skargami do Trybunału.

Jeśli rząd ma powody, by sądzić, że w konkretnej sprawie dochodzi do nadużycia prawa do skargi, jedynym właściwym działaniem jest poinformowanie o tym Trybunału i przekazanie mu dostępnych informacji, aby umożliwić mu w ten sposób wyciągnięcie z przedstawionych faktów odpowiednich wniosków dla dalszych losów skargi.

Wyrok Ukrayinskyy i inni v. Ukraina, 2.04.2026 r., Izba (Sekcja V), skargi nr 48751/19 i inne, par. 51.

Przy ocenie, czy państwo wywiązało się z obowiązku nieprzeszkadzania w korzystaniu z prawa do skargi wynikającego z art. 34, Trybunał bierze pod uwagę charakter zarzucanej ingerencji, jej cel oraz bezbronność skarżącego. Ocena, czy kontakty między organami władzy a skarżącym stanowiły niedopuszczalne praktyki z punktu widzenia art. 34, musi być dokonana na tle konkretnych okoliczności.

Wyrok Ukrayinskyy i inni v. Ukraina, 2.04.2026 r., Izba (Sekcja V), skargi nr 48751/19 i inne, par. 46.

IX. Skreślenie skargi z listy (art. 37)

W przypadku, gdy do skreślenia skargi z listy dochodzi w postępowaniu przed Wielką Izbą, wcześniejszy wyrok Izby, jako nieprawomocny, staje się tym samym nieważny.

Wyrok Vainik v. Estonia z dnia 30.06.2026 r., Wielka Izba, skargi nr 17982/21, § 39 – dot. wprowadzenia całkowitego zakazu palenia tytoniu w estońskich więzieniach.

DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9

adw. Marek Antoni Nowicki

Autor jest adwokatem niewykonującym zawodu (Izba Adwokacka w Warszawie), ekspertem międzynarodowym w dziedzinie praw człowieka. W okresie stanu wojennego w 1982 r. jeden z założycieli podziemnego Komitetu Helsińskiego w Polsce i współautor wszystkich jego raportów, w tym o prawach człowieka w Polsce w stanie wojennym (Raport Madrycki). Współzałożyciel Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. W latach 1993–1999 orzekał w Europejskiej Komisji Praw Człowieka w Strasburgu. W latach 2000–2005 był międzynarodowym Rzecznikiem Praw Obywatelskich w Kosowie, a w latach 2007–2016 – prezesem Izby Doradczej ONZ ds. Praw Człowieka w Kosowie.

The author is a non-practicing advocate (District Bar Association in Warsaw), an international expert in the field of human rights. During the period of martial law in 1982, he was one of the founders of the underground Helsinki Committee in Poland and a co-author of all its reports, including on human rights in Poland during martial law (Madrid Report). Co-founder of the Helsinki Foundation for Human Rights. From 1993 to 1999, he adjudicated at the European Commission of Human Rights in Strasbourg. From 2000 to 2005, he was the international Ombudsman in Kosovo, and from 2007 to 2016, he was president of the UN Advisory Board on Human Rights in Kosovo.

Abstract

Keywords: *prohibition of torture, prohibition of slavery and forced labour, right to a fair trial, no punishment without law, right to respect for private and family life, freedom of thought, conscience and religion, freedom of expression, freedom of assembly and association, prohibition of discrimination, individual applications, striking out applications*

European Court of Human Rights – case law review

The review of the case law of the European Court of Human Rights presents the most significant views expressed in judgments issued by the European Court of Human Rights in the period from April to June 2026. It covers issues related to: *prohibition of torture, prohibition of slavery and forced labour, right to a fair trial, no punishment without law, right to respect for private and family life, freedom of thought, conscience and religion, freedom of expression, freedom of assembly and association, prohibition of discrimination, individual applications, striking out applications.*

 DOI: 10.54383/0031-0344.2026.08.9